

Werken met thematische boekparen

Door **jongerenromans** te koppelen aan romans voor volwassenen met eenzelfde thema kun je de **literaire competentie** en het **leesplezier** versterken. Linda Ackermans geeft tips voor thematische boekparen.

Young adult (YA) literatuur, bedoeld voor jongeren vanaf ongeveer 15 jaar, zijn niet meer weg te denken uit het boekenland- schap. Ook in het voortgezet onderwijs is er aandacht voor, blijkt uit mijn onderzoek (Ackermans, 2022). Een meerderheid van de leraren Nederlands staat YA-romans toe op de leeslijst van leerlingen in de bovenbouw van het havo (78%) en vwo (63%).

Deze leraren waar- deren YA-literatuur onder meer vanwege hun brugfunctie: YA-romans kunnen de overgang van jeugd- naar volwassenenlitera- tuur vergemakkelijken. Ze sluiten aan bij de belevingswereld van jongeren (de hoofdper- sonages zijn adolescen- ten en de thematiek is voor jongeren van belang) en zijn daarmee herkenbaarder dan volwassenen- romans. Een werkvorm die aan de brugfunctie tegemoetkomt, is het maken van boekparen.

Leraren waarden
brugfunctie van
YA-romans

en de thematiek is voor jongeren van belang) en zijn daarmee herkenbaarder dan volwassenen-romans. Een werkvorm die aan de brugfunctie tegemoetkomt, is het maken van boekparen.

Thematisch literatuuronderwijs

Een boekpaar bestaat uit een YA-roman en een roman voor volwassenen met dezelfde thema- tiek (Ackermans, 2017). Achterliggend idee is jongeren eerst naar de literatuur te trekken met een boek dat dicht(er) bij ze staat, waarna die succeservaring de stap naar een recente of klassieke roman voor volwassenen minder groot maakt (Herz en Gallo, 2005). Zo kun je tegelijk werken aan leesplezier en literaire competentie. Werken met boekparen sluit aan bij de toene- mende aandacht voor thematisch literatuur(ge- schiedenis)onderwijs (zie onder andere Bax en Mantingh, 2018; Drees en Mantingh, 2020). Daarbij verbinden leerlingen een tekst niet enkel met de cultuurhistorische context en het werk en auteurschap van tijdgenoten, maar ook met zogenoemde *frames*: thema's als 'gender', 'iden- titeit' en 'oorlog', die teksten door de tijd heen met elkaar verbinden. Ook boekparen hebben zo'n verbindend *frame*. In een eerder artikel (Ackermans, 2017) liet ik bijvoorbeeld zien hoe je een hedendaagse YA-roman als *Hou van mij* van Corien Botman en Yasmine van Leur kunt

koppelen aan een middeleeuws werk als *Beatrijs*. Gezien de waardering voor de brugfunctie van YA-romans en de groeiende populariteit van deze boeken, presenteer ik hier enkele nieuwe thematische boekparen, te gebruiken in de literatuurles in de bovenbouw van havo/vwo.

Klimaat

Eva Moraal, *Overstroomd* (2015) & Eva Meijer, *Zee nu* (2022)

In *Zee nu* komt Nederland door klimaatverandering elke dag een stukje meer onder water te staan. Dat stelt politici, onderzoekers en burgers voor grote problemen. *Overstroomd* speelt zich af in een grotendeels overstroomd Nederland van de toekomst. Het land is verdeeld in Droge gebieden voor de rijke elite en Natte gebieden waar arme arbeiders een zwaar leven leiden. In beide romans verzet de bevolking zich tegen de gevolgen van de overstromingen. Dit boekpaar laat leerlingen in

Twee boeken over één thema lezen versterkt leesbeleving

de genres dystopie en klimaatfictie duiken. Ook *Lily* (2021) van Tom de Cock en *KliFi* (2021) van Adriaan van Dis vormen bij dit thema een mooi boekpaar. De romans in beide boekparen zijn bovendien uitwisselbaar.

Trefwoorden: klimaatverandering, verzet

Gender

Anna Woltz en Vicky Janssen, *Meisje van Mars* (2011) & Andreas Burnier, *Het jongensuur* (1969)

In beide boeken hebben de hoofdpersonages een sterk gevoel van onvrede met het geslacht waarmee ze zijn geboren. Hun genderidentiteit past niet bij hun biologisch geslacht. *Meisje van Mars* is het verhaal van Evy, die zich gevangen voelt in een jongenslichaam en een intensief traject van geslachtsverandering ondergaat. Voor Simone in

Nog meer mogelijke boekparen

- Jelmer Soes, *Kid* (2022) & Karel Glastra van Loon, *De passievrucht* (1999)
Trefwoorden: familie, identiteit, (biologisch) verwantschap, zoektocht
- Els Beerten, *De rest van ons leven* (2022) & Frouke Arns, *De gelijktijdigheid der dingen* (2021)
Trefwoorden: familie, oorlogservaringen, vluchtelingen
- Yorick Goldewijk, *Duizend en ik* (2023) & Ewoud Kieft, *De onvolmaakten* (2020)
Trefwoorden: identiteit, kunstmatige intelligentie, robots
- Anna van Praag, *Jona* (2023) & Carl Friedman, *Tralievader* (1991)
Trefwoorden: culturele herinnering, oorlogstrauma's
- Tahereh Mafi, *Een haast eindeloze afstand* (2018) & Ish Ait Hamou, *Het moois dat we delen* (2019)
Trefwoorden: culturele verschillen, islamofobie
- Erna Sassen, *Dit is geen dagboek* (2009) & J.D. Salinger, *The Catcher in the Rye* (1951)
Trefwoorden: depressie, familie, opstandigheid

Het jongensuur blijft het in de jaren veertig van de vorige eeuw bij verzet tegen haar noodgedwongen ondergeschikte rol als meisje.

Hoe veranderen ideeën over gender in de loop der tijd en hoe krijgen zulke ideeën een plek in de literatuur? Dit boekpaar helpt leerlingen daarover na te denken.

Trefwoorden: genderdysforie, identiteit, levensverhalen

Volwaardig

Hoewel werken met boekparen een mooie manier is om tegemoet te komen aan de brugfunctie van YA-literatuur, wil ik YA-literatuur niet wegzetten als slechts een opstap naar de literatuur voor volwassenen. Een YA-roman is een volwaardig literair werk op zich, al zijn er uiteraard, net als in de volwassenenliteratuur, YA-romans van uiteenlopend niveau. Door boeken in combinatie met elkaar te behandelen, verdiepen leerlingen zich in een thema en vergelijken ze diverse literaire werken. Dat kan de analyse en interpretatie van beide romans versterken en de leeservaring verrijken. Bruggen bouwen staat daarmee vooral voor het maken van betekenisvolle verbindingen. ■

Linda Ackermans is leraar Nederlands en doet met een Lerarenbeurs promotieonderzoek aan de Radboud Universiteit.

Scan de code voor een langere versie van dit artikel met bronnen en uitgebreidere tips voor boekparen.

